

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В ГУМАНІТАРНІЙ ЛОГІСТИЦІ

Важко переоцінити необхідність залізничного транспорту в умовах війни. Через агресію Російської Федерації в багатьох регіонах України настала важка гуманітарна криза та виникла потреба у доставці та зберіганні вантажів гуманітарного призначення. Проте, під час війни звичайні ланцюги поставок перестають функціонувати. Через відсутність можливості використання портів й авіаперевезень велика частина товарів почала перевозитись саме залізничним транспортом.

Задля забезпечення нормативного врегулювання перевезень гуманітарної допомоги залізничним транспортом в умовах воєнного стану, Кабінет Міністрів України 27 березня 2022 р опублікував постанову № 379 “Про особливості здійснення гуманітарної допомоги, яка перевозиться залізничним транспортом в умовах воєнного стану”. Серед основних її положень йдеться мова про особливості перевезення гуманітарних Укрзалізницею, а саме:

1. здійснення перевезень з урахуванням черговості надходження заявок отримувачів гуманітарної допомоги до залізничних станцій;
2. укладання в електронній формі з отримувачами гуманітарної допомоги договорів про організацію залізничних перевезень гуманітарних вантажів;
3. організацію роботи онлайн-платформи для реєстрації та обробки заявок отримувачів гуманітарної допомоги [2].

Обсяги перевезень гуманітарних вантажів автомобільним (жовтий тренд) та залізничним транспортом (синій тренд) за період березень - жовтень 2022 року наведені на рис. 1

Рисунок 1 – Розподіл обсягів перевезення гуманітарної допомоги по видах транспорту 2022р. [1]

Як можна побачити з динаміки, з плином часу кількість та загальний відсоток гуманітарних перевезень залізничним транспортом лише збільшується. Проте, якщо оцінити загальну кількість гуманітарних перевезень, можна зробити висновок, що більшу його частину перевезли саме автомобільним транспортом.

Оскільки більшість гуманітарної допомоги надходить з-за кордону, важливо зосередитися на пунктах перетину кордону. Основною проблемою залізничного транспорту є різна ширина колії. В Європі ширина залізничних колій становить 1435 мм, в Україні – 1520 мм. За даними галузевих джерел, українські та сусідні компанії, які займаються переведенням рухомого складу з вагонів шириною 1520 мм на вагони шириною 1435 мм, мають сумарну добову потужність 175 одиниць [3]. Тобто, це приблизно три повноцінні вантажні склади. Під час перетину рухомого складу через державний кордон порядок зміни колії не міг забезпечити необхідну терміновість і доставку залізничного транспорту. Необхідно прискорити перехід українських колій на стандарти ЄС.

Задля цього в Україні та в сусідніх європейських державах були побудовані гуманітарні хаби, які займаються розвантаженням, зберіганням та сортуванням гуманітарних товарів та працюють паралельно зі звичайними пунктами пропуску на заміну рухомого складу з візків.

Враховуючи збільшення потоку гуманітарних вантажів, Україні необхідно збільшувати кількість вантажних перевезень, покращувати стан інфраструктури та пришвидшувати терміни доставки. Для цього можна користуватись так званими “сухими” портами та займатися побудовою нових вантажних пунктів перетину кордону. Також необхідно вже створювати підґрунтя для переходу залізничної інфраструктури України на європейські стандарти.

Список використаних джерел:

1. Портал гуманітарної допомоги. URL: <https://help.gov.ua/> (дата звернення 29.03.23).
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про особливості здійснення гуманітарної допомоги, яка перевозиться залізничним транспортом в умовах воєнного стану» від 7 березня 2022 р. № 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/379-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 30.03.23).
3. Гринів, Н. Т., Равліковська, А. А. (2022). Перебудова логістики в умовах воєнного стану в Україні. Академічні візії, (13). URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/84/74>.

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Шкробот М. В.